

Основний метод дресирування – смакозаохочувальний. При кропіткому дресируванні можна домагатися від таких собак високих показників у роботі, але не безвідмовності. Краще таких собак в службову дресирування не брати.

Багато, щоб собаки мали врівноважений тип темпераменту, в меншій мірі підходять для такої роботи легкозбудливі собаки. І вже зовсім небагато, брати на вартову і пошукову флегматичних тварин, які погано навчаються і піддаються дресируванню, пасивні і ліниві. Собаки з нерівноваженим, збудливим типом нервової діяльності, у якій переважає оборонний інстинкт, потрібні додаткові примусові заходи дресирування, наприклад: парфорс. За нею потрібно особливо ретельно стежити за вартовою і розшуковою роботою. Пес не повинен перезбудитися, отримавши зрив в сторону збудника, інакше він втратить слід.

ВІДБІР ТА ТЕХНОЛОГІЯ ПІДГОТОВКИ СОБАК ДО СЛУЖБОВОГО ВИКОРИСТАННЯ

Горденко О.Ю.

*здобувач вищої освіти біотехнологічного факультету
Державний біотехнологічний університет, м. Харків*

Службові собаки – це група порід собак, призначених для виконання певної роботи на благо людини. Цінність собак службових порід визначається їх робочими якостями, необхідними для того роду служби, до якої порода призначається. Існує багато державних програм із закупівлі, підготовки та використання собак в поліції, спецструктурах і армії. На фінансування цих програм витрачаються значні суми. Однак через неякісного відбору і підбору поголів'я тварин всі вони малоефективні. Робочі якості є основним селекційним ознакою для собак службових порід, які були створені для виконання певних завдань.

Протягом століть ці тварини добиралися не стільки за зовнішнім виглядом, скільки за робочими якостями. Завдяки цьому сформувалися групи собак: мисливські, сторожові, пастуші. Сучасне розведення собак призвело до появи більш 500 порід, відрізняються як морфологічними особливостями, так і відмінностями в ознаках поведінки. В основному класифікація порід собак здійснюється за розміром, походженням та напрямом використання. В даний час, як правило, використовуються три версії класифікації собак:

Міжнародної Кінологічної Федерації (FCI), Американського Кінологічного Клубу (AKC) і Англійського Кінологічного Клубу (KC). Слід зазначити, що із загального числа порід собак тільки менше 30 є службовими. До головних ознак, що відрізняє їх від інших собак – недовірливе ставлення до чужих людей, злість, безстрашність, агресивність. Ці тварини мають добрі здатності до дресирування та сильно віддані господареві. Службові собаки застосовуються людиною в різних сферах життя. Їх використовують як вартових, для розшуку зниклих, піднесення вантажів, часто використовують як провідників, для випасання худоби, пошуку різних речовин. У військах національної гвардії готують і використовують службових собак за наступними напрямками: патрульно розшукова служба, мінно-розшукова служба, вартова служба, також є собаки для племінного розведення.

Практично всі собаки службових порід – це великі, сильні, витривалі тварини з добре розвиненою мускулатурою і яскраво вираженими робочими якостями. І саме оцінка собак службових порід по їх робочим якостям набуває останнім часом все більшої актуальності у зв'язку зростання попиту на ці породи в різних військових і відомчих структурах [1].

Робота собаки – це виконання нею складних умовно-рефлекторних дій, корисних для людини в його практичній діяльності. Кінологічні розрахунки ще протягом довгого часу будуть необхідні силовим структурам як дієві чинники, що сприяють успішному вирішенню поставлених перед ними службово-бойових завдань [2].

Оцінка придатності службових собак до несення служби проводиться за робочими якостями. Одним з важливих елементів при підготовці службових собак є агресивна поведінка, воно використовується для формування різних навичок необхідних для виконання оперативно службових завдань, таких як затримання, обшук з подальшим нападом, конвоювання, обшук транспортних засобів, обшук об'єкта, опрацювання запахового сліду людини. Аналіз наукових робіт, статей і посібників дозволили в достатній мірі вивчити методики, використовувані для визначення агресивної поведінки у собак, і використовувати їх в дослідженні з відбору службових собак для розшукової та патрульно-пошукової служб.

Для перевірки робочих якостей відібраних службових собак, були використані вправи, відповідно нормативних документів. Проте, запропоновані вправи не можуть дати повних даних про потенціал агресивності собак. Для виявлення агресії в поведінці досліджуваних собак були запропоновані тестові вправи, які не будуть фіксувати реакції поведінки, що входять в комплекс мисливського інстинкту (переслідувати, ловити і вбивати здобич) [3].

У кінологічній служби, і перш за все в розшуковій службі, потрібні службові собаки, які здатні в мінімальний час виконати свої функції по пошуку, виявлення вибухових речовин, наркотичних засобів, розшуку та затримання порушників, злочинців в різних умовах зовнішнього середовища.

Підставою для використання службових собак в кінологічній служби силових структур в великій мірі є гострота їх нюху, а також здатність до точної диференціювання та ідентифікації різних запахів. Добре дресирування службових собак дозволяє в короткі терміни навчити їх і використовувати для виконання різних службових завдань, в першу чергу для пошуку людей і предметів по запахових слідах. На даний час існує велика кількість порід собак, які мають відмінності як за екстер'єрно-конституційними особливостями, так і за поведінкою під час пошуку джерела запаху. У проведених дослідженнях було встановлено, що суки бельгійської та

німецької вівчарки перевершують псів за часом виявлення предмета при роботі по вибірці і їх доцільніше використовувати для виявлення запахів і людей при обшуках. Між собаками досліджуваних порід є міжпородні відмінності при роботі по сліду. Пси досліджуваних порід перевершують сук при роботі по сліду, ймовірно, за рахунок більшої фізичної витривалості, і їх рекомендується використовувати для розшуку і затримання злочинців. Тому для кінологічної служби актуальним є питання відбору службових собак, пристосованих для дресирування і використання в складних умовах, що володіють підвищеними можливостями і високою стресостійкістю [4].

Дослідники зауважують, що тварини з низьким рівнем стресової чутливості мають високі психофізіологічні властивості, які обумовлюють високі робочі якості. Собаки із середньою стресовою чутливістю мають на 21,4% нижче, ніж у стресстійких, що обумовлює їх незадовільні робочі якості. Тварини з високою стресовою чутливістю мають найнижчі психофізіологічні властивості, які на 35,4% нижче, ніж у стресстійких, і на 21,6%, ніж у собак з середньою стресовою чутливістю. Такі властивості обумовлюють низькі робочі якості за загальним курсом підготовки та незадовільні зі спеціальною підготовкою. В результаті спостереження за відволіканням собак на сторонні подразники показали, що сильно відволікаються одиниці службових тварин. Як показує практика, це більше залежить від ступеня натренованості службової собаки, ніж від породи. Породною особливістю досліджуваних тварин в даному випадку є тип вищої нервової діяльності. Так, у німецьких вівчарок переважає сангвінічний тип, спанієлів – холеричний, що пояснює їх метушливість, хаотичність пошуку під час роботи. Добре підготовлені собаки підвищують ефективність виконання оперативно-службових завдань.

При комплектуванні кінологічних підрозділів службовими собаками фахівці-кінологи враховують особливості вищої нервової діяльності, тип конституції і екстер'єр, проводять перевірку переважної реакції поведінки собаки, загальної рухової активності. При цьому слід точно усвідомлювати,

що «універсальних» собак не буває, будь-яка складна робота вимагає не тільки ретельного і тривалого навчання, а й певної схильності (фізичної, психічної та генетичної) до виконання саме цієї роботи [3].

Список літератури

1. Шмони́на И. В., Гладких М. Ю., Кузнецова О. В. Повышение точности оценки рабочих качеств собак служебных пород путем использования универсального показателя. Инновации и инвестиции. 2018. №3. С. 20-21.

2. Фирсов И. В., Юдина О. П. Тритенко Е. А., Фирсова И. И. Рабочие качества служебных собак породы немецкая овчарка в зависимости от половой принадлежности и возраста. Вестник Мичуринского государственного аграрного университета. 2015. №2. С. 93-96.

3. Кінологічна служба МНС України. Пошук та рятування людей. Електронне джерело: <https://sites.google.com/site/fireoverdose/organizacia-avarijno---ratuvalnih-robit/kinologicna-sluzba-mns-ukraieni-posuk-ta-ratuvanna-ludej>

4. Кузнецов А. И., Васильева Т. А. Характеристика психофизиологических свойств и рабочих качеств служебных собак с разной стрессовой чувствительностью. Вестник Алтайского государственного аграрного университета. 2016. № 7 (141). С. 119-124.